

3. Про сучасні підходи до навчально-виховного процесу учнів з особливими освітніми потребами: лист Міністерства освіти і науки України від 10.01.2017 № 1/9-2 – Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/6742->

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІВ ОСВІТИ ДОРОСЛИХ У ШВЕЦІЇ

ст. викладач Фельцан Інна Михайлівна
Мукачівський держаний університет
Україна

У Швеції, на даному етапі, досить важким для науковців залишається дослідження питання підготовки кадрів освіти дорослих. Незважаючи на те, що Швеція – одна з країн, якій ми завдячуємо становленням ідеї освіти дорослих, реалізованої у системі народних вищих шкіл з середини 19ст., проблематика підготовки кадрів для навчання дорослих не була центральною у шведському соціумі, проте набула актуальності на початку 21ст. із збільшенням кількості тих, хто бажає навчатися.

Більшість тих, хто прагне отримати спеціалізацію педагога освіти дорослих, розглядають її як *plan B* [1], та приходять до неї через життєві обставини: неможливість працювати за фахом (біолог перетворюється на вчителя біології); шкільний вчитель англійської мови влаштовується до міграційного центру та зіштовхується з необхідністю навчати дорослих; фізіологічні обмеження (у ветеринара виникають деякі алергічні реакції при контакті з тваринами, проте він прагне поділитися досвідом з тими, хто формує професійні навички) та ін.

Довгий час ведуться дискусії, щодо проблематики набуття професіоналізму педагога в освіті дорослих, якими є критерії його наявності чи відсутності. Сучасні науковці, досліджуючи цей критерій, здебільшого схиляються до думки, що професіоналізм формується з досвідом, а наявність документу, що підтверджує кваліфікацію, не гарантує успіх на практиці. Беручи до уваги велику кількість бажаючих навчатися у дорослому віці (майже 1,5 з 9 млн. населення у Швеції задіяні у безперервній освіті), виникає загроза нестачі кадрів, оскільки у Швеції 38% вчителів досягли віку 50-ти років. Незважаючи на відсутність вимоги постійного оновлення знань для вчителів, 83,4% педагогів звітують про постійне професійне вдосконалення беручи участь у різних видах навчання: тренінгах, семінарах, курсах, асоціаціях, народних вищих школах, міжнародному стажуванні тощо. З 2017-2019 Швеція інвестує 6 млн. крон у програму навчання педагогів, які працюють з іммігрантами, для яких шведська не є рідною мовою.

Вимоги, які ставить перед фахівцями сучасний суспільно-економічний устрій, змушує до постійного оновлення знань та навичок як професійного, так і особистісно-орієнтованого напрямку, виникає потреба у розвитку не лише

професійних навичок (*hard skills*), але й особистісних (*soft skills*). Швеція є однією з країн, яка у 2016 році приєдналася до програми ООН 2030 «Про визнання безперервного навчання 4-ю ціллю суспільного розвитку» [2].

Специфіка навчання дорослих спонукає відмовлятися від традиційного поняття «учитель», все частіше замінюючи його термінами «андрагог», «тренер», «координатор», «адміністратор», «консультант», «коуч», «мотиватор» та ін. Міжнародні проекти та тематика магістерських робіт студентів Стокгольмського університету підтверджують необхідність у систематизації та аналітичному дослідженні даного питання; університет Лінгчепінга, один з найбільших вищих навчальних закладів Швеції, пропонує післядипломну програму «*Навчання дорослих та глобалізація*» через дистанційне навчання для всіх бажаючих. Слід зазначити, що на даному етапі, вступні вимоги програм підготовки кадрів освіти дорослих ставлять «досвід» як умову допуску до них.

Проблемним залишається питання соціального захисту кадрів – все частіше виникає ситуація, коли контракти, що укладає школа з педагогом, короткострокові. Вчитель, що працює у системі освіти дорослих, не може планувати довгострокові проекти, адже повністю залежний від попиту на курс. На відміну від муніципальних державних установ, що фінансуються державою та займаються навчанням дорослих, які не закінчили середню та вищу середню освіту, вищі народні школи та асоціації залежні від ринку праці. Джерелами доходів таких організацій є: державні дотації (коли студент обирає приватну установу як місце навчання, а фінансування здійснює держава згідно видатків, гарантованих на освіту); компанії, фірми, які організують корпоративне навчання для працівників; особи, які здійснюють оплату за навчання за власні кошти.

Лібералізація процесу навчання дорослих є предметом дискусій як для педагогів, так і студентів. Впровадження цифрових програм навчання не завжди позитивно впливає на результат. Можливість обирати курси за вибором у різних установах і у будь-який час не завжди схвалюється шведськими педагогами та змушує вносити корективи у навчальний процес. Педагоги інколи підкреслюють важливість логічного та уніфікованого підходу до процесу опанування курсу чи програми, адже студенти не завжди можуть об'єктивно оцінити терміни та можливості опанування матеріалу, приєднуються до нього всередині семестру, чи обирають різні заклади, де відвідують різні курси. У такому середовищі не відбувається діалогу з іншими студентами через брак часу, а у педагога немає нагоди аналізувати професійно-особистісний ріст студента [6]. Дистанційне навчання є викликом для тих студентів, які не мають навичок самомотивації, самостійного відбору матеріалів для навчання чи рефлексії для оцінки ефективності та достатності набутих знань.

Інформаційно-комунікативні технології формують основу освіти в Швеції. Ще у 90-х рр. минулого століття держава фінансувала комп'ютерну підготовку кадрів освіти. На даному етапі, вся сфера освітніх послуг для дорослих функціонує у полі інформаційних технологій, де навчання здійснюється з використанням ІКТ. До прикладу, найбільш популярна лінгвістична школа

Швеції *Берліц*, головний офіс якої знаходиться у Стокгольмі з 1931 року, використовує технологію мобільного зв'язку у навчанні, яка дозволяє бути на зв'язку з вчителем 24/7 та отримувати консультацію у будь-який час. За таких умов важливим критерієм відбору педагогічних кадрів є іншомовна компетентність, яка передбачає знання англійської, яка визнана шведським суспільством академічною *lingua franca*. Деякі програми освіти дорослих пропонуються лише англійською.

Список використаних джерел:

1. Andersson P., Köpsén, S., Larson, A., Milana, M. Qualification paths of adult educators in Sweden and Denmark. *Studies in Continuing Education*. 2013. Volume 35. Issue 1. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/0158037X.2012.712036>.
2. Antera S. Adult educators' competences. The principals' view. A comparative study of Komvux and Folk high schools in Sweden. Master thesis, Stockholm university. 2017. URL: <http://www.academia.edu/33729521>.
3. Colliander H., Song Ee Ahn, Andersson P. Actions and Conceptions: Exploring Initial Literacy Teaching Practice for Adults. *Journal of Language, Identity & Education* 17:5. 2018. P. 306-319.
4. Maier-Gutheil C., Hof C. The development of the professionalism of adult educators: A biographical and learning perspective. *European Journal for Research on the Education and Learning of Adults* 2. 2011. № 1. P. 75-88.
5. Marty L., Venturini P., Almquist J. Teaching traditions in science education in Switzerland, Sweden and France: A comparative analysis of three curricula. 2017. URL: <https://www.researchgate.net/publication/317612847>.
6. Fejes A., Runesdotter C., Gun-Britt Wärvik Marketisation of adult education: principals as business leaders, standardised teachers and responsibilised students. *International Journal of Lifelong Education*. 2016. Volume 35. Issue 6.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКИХ УМІНЬ У СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ЗВО

канд. пед. наук, доцент Кузнецова Оксана Вікторівна,
канд. пед. наук, доцент Одарченко Вероніка Ігорівна

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради
Україна

Зміна педагогічної парадигми сучасної школи від авторитарної до особисто орієнтованої вимагає від майбутнього вчителя вмінь створювати умови для отримання школярами такої освіти, яка б розвивала їхні природні задатки та пізнавальні інтереси. Серед факторів, які визначають здатність учителя до створення таких умов є його професійна психолого-педагогічна,